

Fotografija u glazbenoj industriji

Antunac, Luka

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University North / Sveučilište Sjever**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:122:871865>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

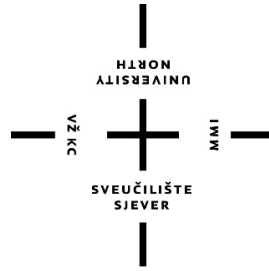
Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-25**

Repository / Repozitorij:

[University North Digital Repository](#)

Sveučilište Sjever

Završni rad br. 139/MED/2020

Fotografija u glazbenoj industriji

Luka Antunac, 1172/336

Koprivnica, listopad 2020. godina

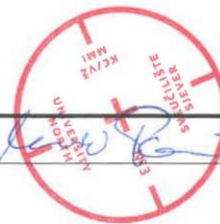
Prijava završnog rada

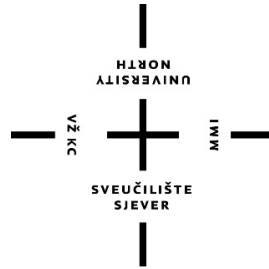
Definiranje teme završnog rada i povjerenstva

ODJEL	Odjel za umjetničke studije		
STUDIJ	preddiplomski sveučilišni studij Medijski dizajn		
PRISTUPNIK	Luka Antunac	MATIČNI BROJ	1172/336
DATUM	30.09.2020.	KOLEGIJ	Umjetnička i medijska fotografija
NASLOV RADA	Fotografija u glazbenoj industriji		
NASLOV RADA NA ENGL. JEZIKU	Photography in music industry		
MENTOR	Mario Periša	ZVANJE	doc. art. dr. sc.
ČLANOVI POVJERENSTVA	1. izv.prpf. dr.sc. Dean Valdec- predsjednik		
	2. doc.art. Antun Franović - član		
	3. doc.art.dr.sc. Mario Periša- mentor		
	4. izv.prof. art. Simon Bogojević Narath- zamjenski član		
	5.		

Zadatak završnog rada

BROJ	139/MED/2020
OPIS	<p>U radu je opisan doprinos fotografije glazbenoj revoluciji i značajni fotografi u glazbenoj industriji. Spomenuti su razni aspekti s kojima fotografija komunicira u industriji, te je dan naglasak na naslovnice albuma. Nadalje, kroz rad su opisani elementi koncertne fotografije čime predstavljena teorijska osnova za izradu praktičnog dijela rada. Praktični dio rada predstavlja tri serije fotografija, ovisno o tipu koncerta, koncertnom prostoru i svemu što on za sobom donosi, koji su međusobno uspoređeni. Na taj način ostvaren je cilj ovog završnog rada koji može poslužiti za razumijevanje specifičnosti fotografije u glazbenoj industriji.</p> <p>U radu je potrebno:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisati dosadašnje znanje o povijesti fotografije unutar glazbene industije kroz njezine aspekte - primjeniti stečena znanja u praktičnom djelu rada - definirati koncept nastajanja fotografija - prezentirati stečena znanja kroz praktični rad
ZADATAK URUČEN	30/9/20
POTPIS MENTORA	

Sveučilište Sjever

Odjel za Medijski dizajn

Završni rad br. 139/MED/2020

Fotografija u glazbenoj industriji

Student

Luka Antunac, 1172/336

Mentor

doc. art.dr.sc.Mario Periša

Predgovor

Napredak fotografije unutar glazbene industrije, doprinio je razvoju glazbenom svijetu kakav poznajemo danas. Digitalizacija sveprisutnih medija stvara sadržaj kroz razne vizualizacije i pretvara fotografiju u izvor komunikacije. Ta komunikacija stvara odnos između glazbenika i slušatelja, a prvi kontakt između njih je fotografija, koja na svoj način prikazuje glazbu. Fotografija je u glazbi oduvijek bila dokument vremena, te se ona takvom smatra i danas. Glazbenicima je ona na velikoj važnosti kad je riječ o njihovoj promociji albuma, kroz koncerte i medijsku prisutnost. Na taj se način, upravo kroz fotografiju stvaraju kanali, putem kojih se oglašava i prepoznaje glazba.

Sažetak

U radu je opisan doprinos fotografije glazbenoj revoluciji i značajni fotografi u glazbenoj industriji. Spomenuti su razni aspekti s kojima fotografija komunicira u industriji, te je dan naglasak na naslovnice albuma. Nadalje, kroz rad su opisani elementi koncertne fotografije čime predstavljena teorijska osnova za izradu praktičnog dijela rada. Praktični dio rada predstavlja tri serije fotografija, ovisno o tipu koncerta, koncertnom prostoru i svemu što on za sobom donosi, koji su međusobno uspoređeni. Na taj način ostvaren je cilj ovog završnog rada koji može poslužiti za razumijevanje specifičnosti fotografije u glazbenoj industriji.

Ključne riječi: *glazbena industrija, koncertna fotografija, aspekti fotografije u glazbenoj industriji, elementi koncertne fotografije*

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Fotografija.....	2
2.1. Digitalna fotografija	2
2.2. Žanrovi fotografija	3
2.3. Glazbena revolucija.....	3
2.4. Značajni fotografi u glazbenoj industriji	4
3. Fotografija.....	10
3.1. Naslovnice glazbenih albuma.....	10
3.1.1. Vrste dizajna	10
3.2. Elementi koncertne fotografije.....	12
3.2.1. Portretiranje izvođača.....	13
3.2.2. Publika.....	13
3.2.3. Svjetlo.....	13
3.3. Fotografska oprema.....	14
3.3.1. Tijelo fotoaparata.....	14
3.3.2. Objektivi	14
3.3.3. Postavke fotoaparata.....	15
4. Završni proces i software za obradu fotografija	15
5. Praktični dio	16
5.1. Koncert na otvorenom - ŠRC Šalata - Goran Bare & Majke	16
5.2. Koncert u klubu - Klub Močvara - Red Fang	20
5.3. Koncert u dvorani - Tvornica Kulture - Flogging Molly	23
6. Zaključak.....	28
7. Literatura.....	30
8. Popis slika	31

1. Uvod

Današnja komunikacija između slušatelja i glazbe ne dolazi više na prvo slušanje, već na prvi pogled. Živimo u vremenu u kojem čovjek upija na stotine informacija u jednom danu. Jedna od tih informacija je i glazba koja je danas dostupna kroz razne streaming servise i društvene mreže. Rijetki su oni koji danas otkrivaju novu glazbu tako što prstima prebiru po najnovijoj kolekciji gramofonskih ploča i cd-a u svom omiljenom glazbenom dućanu. Teško je pronaći što ćemo slušati u moru već izdanih albuma i onih koji tek dolaze, a ta brojka svakog tjedna nerijetko premašuje troznamenkasti broj. Veliku ulogu u svemu tome igra fotografija koja je jedan od glavnih aspekata kad se priča o dizajnu omota glazbenih albuma. Glazba živi kroz elemente koncertne fotografije koju dokumentiraju fotografi uz svega nekoliko minuta ispred pozornice. Koncertna fotografija je bitan segment kada je riječ o komunikaciji unutar glazbene industrije.

Završni rad se sastoji od opisa teorijskog i praktičnog dijela. Kroz teorijski dio, objašnjava se značenje i pojam fotografije unutar glazbene industrije, te elementi koji se primjenjuju u praktičnom dijelu. Kroz praktični dio, prikazat će se kako izgledaju fotografije koje su nastale na tri različita koncerta i koje su postavke bile potrebne za njihov konačni izgled.

2. Fotografija

“Fotografija je postupak dobivanja trajne slike objekta djelovanjem elektromagnetskoga zračenja (najčešće svjetlosti, tj. vidljivog dijela spektra) na fotoosjetljivu podlogu; također i pojedinačna slika dobivena tim postupkom. Svjetlost odražena od realnog objekta projicira se na fotoosjetljivu podlogu optičkim sustavom, najčešće objektivom kamere ili fotografskog aparata i uzrokuje na njoj promjene koje su kod klasičnih fotografskih postupaka fotokemijske, a kod digitalne fotografije fotoelektrične naravi.” [1] Fotografijom se danas u svijetu bave mnogi stručnjaci i amateri. Jednima je ona izvor zarade kroz profesionalni i umjetnički izražaj, dok drugima predstavlja zabavu, slobodu i stvaranje uspomena. Fotografija je moćno sredstvo komunikacije s kojim možemo zabilježiti trenutnu situaciju koju čovjek može razumjeti na prvi pogled, brže i bolje od pisane riječi.

2.1. Digitalna fotografija

“Digitalna fotografija ostvaruje trajni zapis optičke slike njezinom digitalizacijom, odnosno pretvorbom u skup električnih impulsa koji se pohranjuju na prikladni medij. Snima se digitalnim fotoaparatom u kojem ulogu filma preuzima senzor CCD (*Charge Coupled Device*) na koji se reflektira svjetlost odražena od objekta. To je mikroelektronički sklop s gusto raspoređenim fotoelektričnim elementima koji na pobudu svjetlom odgovaraju informacijom o njegovu intenzitetu i boji. Slika se pritom razlaže na raster točaka (*piksel*), a o njihovoj gustoći ovisi kvaliteta zapisa slike u memorijskoj jedinici fotoaparata. Jednom zabilježena slika može se učitati u računalo, obraditi odgovarajućim programom te prenijeti na papir, čime se postiže ekvivalent klasičnim fotografskim postupcima. Osnovna je prednost digitalne fotografije neposredno dobivanje digitalnog zapisa slike, čime je omogućena primjena svih mogućnosti računalne obrade, pa se slika, osim navedenoga, može prikazati na zaslonu računala ili televizora, projicirati na zaslon digitalnim projektorom, poslati elektroničkom poštom i dr. Moguća je i kombinacija digitalnog i klasičnog postupka, gdje se fotografija izrađena klasičnim postupkom digitalizira i zatim računalno obrađuje.” [2]

2.2. Žanrovi fotografija

“Fotografija se upotrebljava u svim područjima života i djelatnosti čovjeka. Prema primjeni dijelimo je na vrste i grupe, da bismo se u njoj mogli lakše snalaziti i da se možemo pridržavati tehničkih i estetskih zahtjeva svakog pojedinog područja. Najznačajnije područje fotografije od njezina pronalaska je portret. Čovjek želi imati svoju sliku kao dokument ili uspomenu na vrijeme koje je prošlo i promjene koje je donijelo. Foto-amateru je također prva tema fotografiranje portreta svojih najbližih.” [3]

Najpoznatiji žanrovi fotografije su:

- Portretna
- Pejzažna
- Dokumentarna
- Modna
- Apstraktna
- Crno-bijela

2.3. Glazbena revolucija

“Fotografija u glazbenoj industriji se popularizirala kroz žanr koncertne fotografije, a najviše je zaživjela 50-ih i 60-ih godina prošlog stoljeća kroz glazbeni pravac Rock & Rock. Tih godina su ljudi uživali u glazbi koja je krasila televizijski eter, a velika promjena započinje pojavom britanskih bendova The Beatles i Rolling Stones. Baš kao i kupnja gramofonskih ploča, vrlo bitno značenje počinju dobivati fotografije, plakati i časopisi s motivima poznatih glazbenika.” [4] Zahvaljujući svemu tome, neki su fotografi to prepoznali kao vrlo unosan posao i započeli karijere koje će svojim kulturnim fotografijama zauvijek promijeniti glazbenu industriju.

“S godinama je porastao broj fotografa i zanimanje za koncertnu fotografiju je bio sve veći. Zbog toga je 80-ih godina uvedeno pravilo od 3 pjesme ili pravilo od 15 minuta bez bljeskalica.” [5] To znači da ste kao fotograf unutar *photo pita* (prostor između publike i pozornice namijenjen za fotografe) smjeli provesti vrijeme od ukupno 3 pjesme. “Fotograf iz Chicaga Paul Natkin je u jednom od svojih intervjuja rekao da je pravilo nastupilo nakon koncerta Brucea Springsteena kada

je u *photo pitu* bilo više od 50 fotografa od kojih je većina bila *paparazzi*. Prilikom izlaska na pozornicu za vrijeme prve pjesme ga dočeka rafal bljeskalica, zbog čega je Bruce prekinuo koncert i napustio pozornicu. Natkin je također spomenuo kako je tih godina s radom krenuo MTV i svi su glazbenici na fotografijama svojih koncerata htjeli izgledati savršeno, baš kao u svojim video spotovima.” [5]

2.4. Značajni fotografi u glazbenoj industriji

Pregledavajući brojne fotografije glazbenika, iz njih možemo zaključiti važne informacije te način na koji su prikazani javno i privatno. Glazbu kroz fotografiju možemo čuti te ona ima svoju priču, bez obzira je li ona nastala u sekundi na licu mjesta. Neki od značajnih fotografa unutar glazbene industrije koji su vješto gradili i prikazivali svoj rad su Jim Marshall, Mick Rock, Lynn Goldsmith, Annie Leibovitz i Ross Halfin.

“Jim Marshall (03.02.1936. - 24.03.2010.) smatra se najslavnijim i najplodnijim fotografom 20. stoljeća u glazbenoj industriji. Kada gledamo njegove koncertne fotografije, čini nam se kao da je prisustvovao najvažnijim događajima u povijesti glazbe. U njegovom opusu se mogu pronaći kulturne fotografije, kao što su posljednji koncert The Beatlesa, Jimi Hendrix kako pali gitaru na pozornici, koncerti Johnny Casha u zatvorima Folsom i San Quentin, festival Woodstock i mnoge druge. Posthumno 2014. godine dobiva priznaje Grammy za poseban i jedinstven doprinos glazbenoj industriji u trajanju od 1950-ih do početka 2000-ih. Trenutno je jedini fotograf koji posjeduje tu nagradu u industriji. U svojoj karijeri je zaslužan za više od 500 naslovnica albuma, a njegove fotografije se nalaze u privatnim i muzejskim zbirkama diljem svijeta.” [6]

Slika 1: Jim Marshall - Jimi Hendrix pali svoju gitaru, Monterey Pop Festival, Monterey, California, 1967.

“Mick Rock je u glazbenoj industriji poznat kao čovjek koji je obilježio glazbu 70-ih i nastajanje scene u New Yorku. Fotografirao je početke Davida Bowiea koji tek krenuo u osmišljavanje svog poznatog alter ega Ziggya Stardusta. Nakon Bowiea nastavlja raditi s poznatim glazbenicima kao što su Lou Reed, Iggy Pop, Queen, Talking Heads, Blondie, Sex Pistols, The Ramones i mnogi drugi koji su bili u nastajanju toga doba. Ubrzo nakon plodnog razdoblja 70-ih postaje jedan od najtraženijih fotografa na svijetu. Sudjelovao je u izradi od preko 100 naslovnica albuma.” [7]

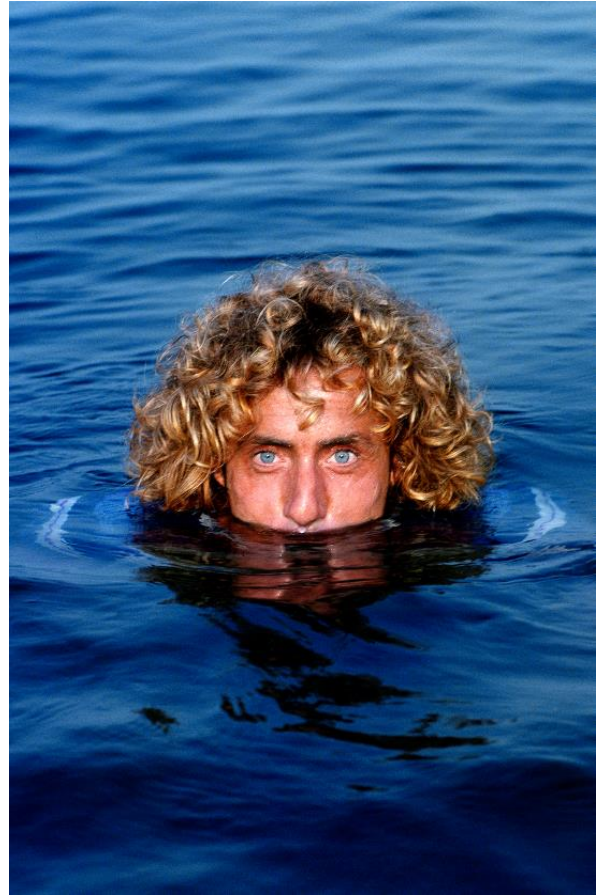
Slika 2: Mick Rock - David Bowie kao Ziggy Stardust

“Fotografije Lynn Goldsmith nalaze se u brojnim muzejima i nacionalnim galerijama diljem svijeta. Također njezin rad je krasio naslovnice uglednih časopisa kao što su Rolling Stone, Time, National Geographic, Vanity Fair, The New Yorker, itd. Motivi su pretežito bili poznate osobe iz svijeta glazbe, filma, sporta i zabave te također obični i neobični ljudi na ulici. Prvu ozbiljnu suradnju ostvaruje 1969. godine za diskografsku kuću Elektra Records. Zatim 1972. za američku televizijsku i radio mrežu ABC (American Broadcasting Company) pod vlastitom redateljskom palicom pokreće prvu rock emisiju “*In Concert*”. Godinu kasnije, Lynn je za ABC režirala dokumentarac “*We’re An American Band*” koji prati bend Grand Funk Railroad. Bio je to prvi glazbeni dokumentarac koji je kasnije objavljen u obliku kazališne predstave. Sudjelovala je u izradi od preko 100 naslovnica albuma.” [8]

Slika 3: Lynn Goldsmith - Miles Davis, 1989.

Slika 4: Lynn Goldsmith - Roger Daltrey

“Annie Leibovitz je najpoznatija po svojim privlačnim portretima slavnih osoba koji najčešće poziraju u intimnim pozama. Za vrijeme pohađanja studija slikanja na Umjetničkom institutu San Francisco započinje rad u časopisu Rolling Stone koji je tek bio u prvim godinama izdavanja. Annie u dobi od 23 godine postaje u časopisu glavni urednik fotografije te sljedećih 10 godina započinje njezino kultno stvaralačko razdoblje. Fotografirala je glazbenike kao što su Bob Dylan, Bruce Springsteen, John Lennon, Patti Smith i mnoge druge. Najpoznatija je po seriji fotografija Johna Lennona i Yoko Ono, samo nekoliko sati prije nego što je Lennon ubijen 1980. godine.” [9]

Slika 5: Annie Leibovitz - John Lennon i Yoko Ono, The Dakota, New York, 08.12.1980.

“Ross Halfin za sebe kaže da je slučajno postao glazbeni fotograf, a sve je krenulo tako što je potajno nosio fotoaparat na koncerte kao što su Led Zeppelin, The Who i AC/DC. Za fotografiju pokazuje ozbiljniji interes kada za britanske tjednike Melody Maker, New Musical Express i Sounds počinje redovito pratiti i dokumentirati tek nastali punk pokret. No ipak njegov se rad kroz karijeru najviše vezao za glazbene žanrove hard-rock i heavy-metal. Halfin je najpoznatiji po kulturnim koncertnim fotografijama glazbenika i bendova s kojima često ide na turneje, a to su Paul McCartney, Ozzy Osbourne, Motörhead, Metallica, Iron Maiden, Guns N’ Roses, Kiss, Aerosmith i mnogi drugi. Također je mnogima od njih radio naslovnice albuma i ostale promidžbene materijale.” [10]

Slika 6: Ross Halfin - Guns N' Roses, fotografiranje za debitantski album "Appetite for Destruction, 1987.

3. Razni aspekti fotografije u glazbenoj industriji

Mnogi aspekti komercijalne fotografije se u današnje vrijeme upotrebljavaju i u glazbenoj industriji. Pojavom novih medija uvedene su brojne promjene u komunikaciji koje utječu između fotografa i klijenta. Većina nove glazbe oglašava se i prodaje putem interneta ili je možete besplatno preslušavati na raznim internet streaming servisima.

“Današnji najvažniji aspekti fotografije u glazbi su izgled naslovnice albuma, oglašavanje kroz razne vizualne prezentacije i ažuriranje sadržaja putem društvenih mreža.” [11] “Baš kao i u reklamnoj fotografiji, njezina je svrha da zaokupi pažnju što šireg kruga potencijalnih potrošača i da s konačnim ciljem pospješi prodaju i poveća promet. Fotografija mora biti komponirana tako da glavni motiv bude okupljen oko točke interesa, kao cjelina koja će djelovati skladno i privlačno, a pritom izgledati logično i zanimljivo.” [3]

3.1. Naslovnice glazbenih albuma

Naslovnice albuma su postale neizbježan i važan dio glazbene kulture. Neke od njih su postigle kulturni status i zauvijek promijenile primjenu i iskaz pojedinih glazbenih žanrova. Kroz njih se vizualno na prvu pokreće emocija i naslovnica je zapravo ta koja vas tjera na preslušavanje pjesama dok iz nje pokušavate iščitati poruku. “Fotografija se kroz naslovnice albuma po prvi puta počinje primjenjivati 50-ih godina prošlog stoljeća u portretiranju jazz glazbenika. U zajedničkom obliku izražavanja, fotografija i jazz međusobno djeluju kao dvije umjetničke forme s mnogo paralelnih komponenata. Primjeri tih paralela uključuju način na koji oba medija prenose emociju, estetiku te izazivaju slušatelja na promišljanje dokumentiranog zapisa.” [12]

3.1.1. Vrste dizajna

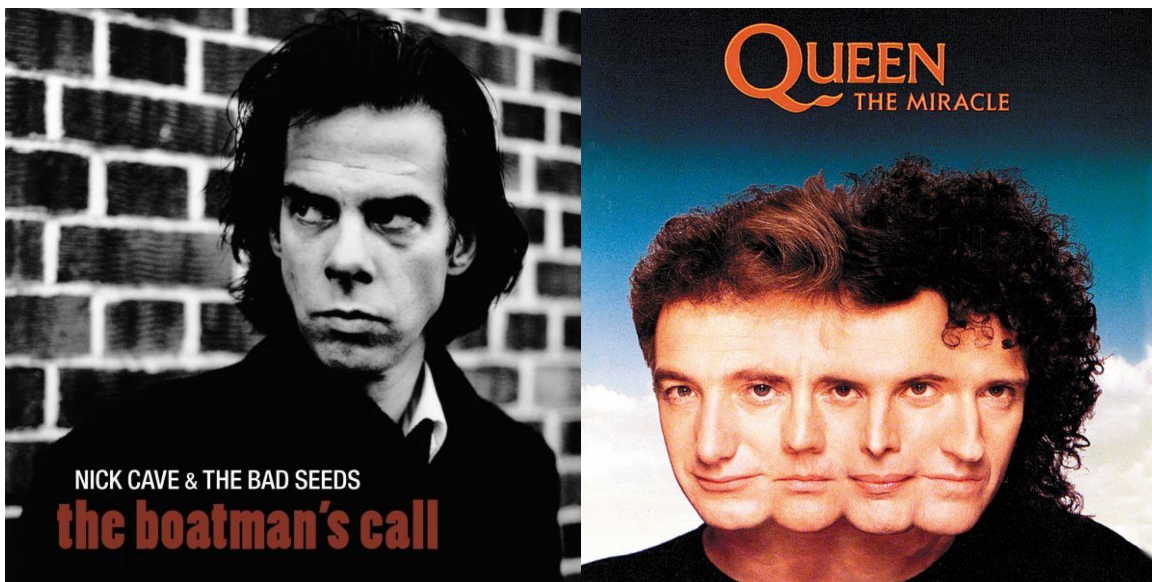
“Dizajn ili oblikovanje je pojam kojim se obuhvaća širok raspon teorijskih i kritičkih pristupa kao i praktičnih djelatnosti u oblikovanju sveukupne predmetne okoline. Pojava dizajna veže se uz suvremenu industrijsku proizvodnju, a obuhvaća tehnološku i likovnu analizu projekta

te oblikovanje proizvoda (pokućstvo, automobili, tehnički predmeti, moda). Termin dizajn rabi se u sastavu sintagmi industrijsko oblikovanje i grafićko oblikovanje.” [13]

Fotografija je uvijek težila realnoću, nećim s ćim bi se promatrać mogao poistovjetiti. U poćecima je to najćešće bio portret glazbenika. S dolaskom novih tehnologija nastaju nove vrste dizajna u fotografiji za naslovnice albuma.

Najćešće vrste dizajna za naslovnice albuma u fotografiji:

- Portreti
- Foto manipulacija
- Višestruka ekspozicija
- Dokumentarna

Slika 7: Primjer portreta

Slika 8: Primjer foto manipulacije

Slika 9: Primjer višestruke ekspozicije

Slika 10: Primjer dokumentarne fotografije

3.2. Elementi koncertne fotografije

Koncertna fotografija je žanr fotografije koji dokumentira aktivnosti i atmosferu vezane za glazbu kao što su koncerti, festivali te razni javni i televizijski nastupi. Takav tip žanra je usko vezan i za novinsku fotografiju s obzirom na to da se u *foto pitu* uz fotografe najčešće mogu naći novinari glazbenih portala, časopisa i ostalih medija. “Koncertna fotografija traži mnogo veću pripremljenost nego većina žanrova fotografije. Fotograf mora biti izuzetno iskusan s obzirom na svjetlosne uvjete u kojima radi te odmah može zaboraviti različite predefinirane postavke fotografiranja. Ponašanje fotografa na koncertu je veoma strogo uređeno. Na većim koncertima potrebno je posjedovati akreditaciju, ali ona omogućuje samo kretanje u određenom prostoru. Treba se držati pravila fotografiranja u što kraćem vremenskom intervalu, najčešće samo prve tri pjesme. Zbog toga su nekad zahvalniji koncerti u manjim prostorima koji nemaju stroga pravila te omogućuju fotografiranje cijelog koncerta. Međutim, na manjim koncertima zna biti naguravanja s publikom koja se kreće u ritmu koncerta. Tada je potrebno dodatno voditi računa o svojoj opremi.” [14] Kada je riječ o motivima koncertne fotografije treba obratiti pozornost na portretiranje izvođača, publiku i svjetlo.

3.2.1. Portretiranje izvođača

Za početak trebamo biti svjesni da je svaki koncert drugačiji i da ga trebamo gledati kao novi izazov. Fotograf bi prije nastupa trebao saznati o kakvom žanru se radi i što su izvođači spremni izvoditi na pozornici. Često se tijekom koncerta događa da pokušavate uhvatiti savršenu pozu izvođača, a da pritom u gužvi s ostalim fotografima zaboravite na kompoziciju fotografije. “Ne poštivanje kompozicije i pravila trećine na kraju zna rezultirati lošim fotografijama bez obzira je li izvođač ispao savršeno. Pravilo trećine se odnosi na podjelu scene vertikalnim i horizontalnim linijama na trećine. Kod većine digitalnih fotoaparata možete podesiti da takvu mrežu vidite u tražilu. Poželjno biti što bliže izvođaču kako bi se vidjele njegove emocije i ekspresije lica.” [15] Poznati ratni fotograf, Robert Capa, rekao je “Ako vam fotografije nisu dovoljno dobre, onda niste dovoljno blizu.”

3.2.2. Publika

Naravno da se fotografi najviše fokusiraju na izvođače na pozornici, ali treba napomenuti kako je i publika jednako važan segment koncertne fotografije. Publika je često u interakciji s izvođačima i svoje emocije proživljava kroz pjevanje, plesanje, skakanje te ponekad i kroz plač. Na kraju publika je ta koja čini atmosferu koncerta i daje dodatni motiv izvođačima. Opće je poznato da bend ne postoji ako nema svoju publiku.

3.2.3. Svjetlo

“Većina koncertnih prostora, ako imaju osvjetljenje, koriste PAR svjetla koja imaju jaku svjetlosnu snagu i mogućnost mijenjanja boje. Parabolična aluminizirana reflektorska svjetiljka (PAR svjetiljka ili jednostavno PAR) vrsta je električne žarulje koja se koristi u komercijalnom, stambenom i transportnom osvjetljenju te obično imaju gel filtere u boji za dodavanje ambijenta. Gel filteri su najčešće primarne boje, crvena, plava i zelena. Danas novoizgrađena mjesta se koriste LED svjetlima koja imaju manju potrošnju energije, hladnije su i imaju više zasićenih boja. Često se događa da boja poput crvene ili zelene daje preeksponirane rezultate na fotografiji. Ako su baš

takva svjetla upaljena na zahtjev izvođača, onda morate brzo reagirati i probleme pretvoriti u svoju korist.” [16]

3.3. Fotografska oprema

Koncertna fotografija zahtjeva dobru profesionalnu opremu. Poželjni su fotoaparati visokokvalitetnih senzora koji bez šuma prenose ISO osjetljivosti od 3200 do 6400.

3.3.1. Tijelo fotoaparata

“Svi fotoaparati imaju tri osnovna načina snimanja, a to su automatski, poluautomatski i ručni. U poluautomatske i ručne načine spadaju P (Programmed Autoexposure), AV (Aperture Priority Auto), TV (Shutter Priority Auto), M (Manual Mode) i B (Bulb). Kada govorimo o mjerenju svjetla, postoje tri osnovna načina mjerenja. To su mjerenje u točki, centralno-prosječno mjerenje i multisegmentalno mjerenje. Većina fotoaparata ima ručno izoštravanje (MF) i tri automatska načina izoštravanja (AF). Automatski načini su pojedinačno, kontinuirano i promjenjivo automatsko izoštravanje.” [17]

3.3.2. Objektivi

Vjerojatno najvažniji dio fotoaparata je objektiv. Kako bi odabrali najbolji objektiv, treba razmotriti za što će se koristiti s koje udaljenosti. Svaki objektiv će svojim karakteristikama poslužiti određenom tipu fotografije. “Jedna od karakteristika je svjetlosna jačina. Prema svjetlosnoj jačini objektivne dijelimo na svjetlosno jake i svjetlosno slabe. Takva je podjela proizvoljna i ovisi o blendi ili “F” broju koji predstavlja otvor objektiva te propušta određenu količinu svjetlosti. Što je otvor blende do fotosenzora prolazi više svjetla. Objektive prema žarišnoj duljini dijelimo na srednje (standardne), širokokutne i teleobjektive. Žarišna duljina određuje povećanje motiva na površini senzora, dok vidni kut određuje koji će dio prizora biti projiciran na fotosenzor.” [15]

3.3.3. Postavke fotoaparata

Većina koncerata se održava u slabo osvijetljenim prostorima te je zbog toga vrlo važno poznavati postavke svog fotoaparata. Automatske postavke nam neće postići željene rezultate te se preporučuje samo ručni način "M". U takvim uvjetima je bitno koristiti najnižu vrijednost otvora blende kako bi se na senzor propustilo što više svjetla. Postavke brzine zatvarača ovise o kretanju izvođača. Poželjno je namjestiti 1/250 kako ne bi došlo do zamućenja fotografije. Treba paziti i na ISO vrijednost te se preporučuje da ona ne bude veća od 1600. "ISO osjetljivost je zadnji parametar ekspozicije koji određujemo po načelu "manji ISO je bolji jer proizvodi manje digitalnog šuma." Na njega uvjetuje osvjetljenje u kojem fotografiramo, u ovom slučaju koncertni prostor." [15] Bitno je naglasiti fotografiranje u RAW formatu kako bismo u završnoj obradi fotografije izvukli što bolju kvalitetu.

4. Završni proces i software za obradu fotografija

S digitalnom fotografijom danas imamo mogućnost popravljati rezultate na licu mjesta. Ponekad nam fotografije na zaslonu fotoaparata izgledaju odlično, ali njihove nedostatke ćemo primijetiti tek kad ih prebacimo na računalo i pogledamo na većem monitoru. Za korekcije fotografija je potreban software za obradu fotografija. Mogućnosti koje software pruža su osnovne korekcije poput promjene veličine formata, izrezivanje kadrova, zasićenosti boja, korigiranje svjetline i kontrasta. Za obradu fotografija postoje plaćeni i besplatni software. Najpoznatiji software kojeg koriste profesionalni fotografi je zasigurno Adobe Photoshop koji pruža beskonačno mogućih rješenja, a granica tih mogućnosti je jedino vaša mašta.

5. Praktični dio

U praktičnom dijelu rada će se prikazati konkretna primjena koncertne fotografije kroz različite uvjete osvjetljenja, prostora i tematike izvođača. Opisat će se korištenje tehničkih postavki fotoaparata i na što je trebalo obratiti pozornost za vrijeme koncerta. Za ovaj rad je korišten full-frame DSLR fotoaparat Nikon D700, model iz 2008. godine. Sadrži 12.1 megapixel i mogućnost postavki ISO osvjetljenja od 200 do 6400. Uz fotoaparat kao dodatna oprema su korištena tri objektivna. Standardni Nikon AF 24-70mm f/2.8, širokokutni Soligor AF 19-35mm f/3.5-4.5 i teleobjektiv nepoznatog proizvođača 70-210 f/4. Sve fotografije su obrađene u profesionalnom softveru za obradu fotografije Adobe Photoshop. Sve fotografije su zabilježene tijekom volontiranja za glazbeni portal Mixeta. Koncerti će biti prikazani kroz 5 fotografija kod kojih će svaka biti opisana s tadašnjim zadanim postavkama fotoaparata.

5.1. Koncert na otvorenom - ŠRC Šalata - Goran Bare & Majke

Prvi koncert u nizu se održao 1. lipnja 2019. godine u zagrebačkom Športskom rekreativnom centru Šalata. Bio je to koncert vinkovačkog rock glazbenika Gorana Bareta u pratnji svoga benda Majke. Koncert se održao na otvorenom uz dobro osvjetljenje i pozadinske video projekcije. Bio je to prvi koncert u ŠRC Šalata s postavljenom šetnicom koja spaja pozornicu i vodi izvođača u bliži i povezaniji odnos s publikom. Koncert je imao pravilo od prve tri pjesme unutar *photo pita* i bez bljeskalice. Fotografiranje je bilo dozvoljeno kroz cijeli koncert u prostoru iz publike i tribine. Tijekom koncerta Goran Bare je imao kontakt s publikom, kroz pjesme je vidno proživljavao emocije te je odlično vladao pozornicom. Koncert je bio dinamičan uz puno kretanja i promjene osvjetljenja.

Fotografija 1 sadrži sljedeće postavke:

- Žarišna duljina 32mm
- Ekspozicija 1/160
- Blenda f/2.8
- ISO 2500

Slika 11: Fotografija 1 - Goran Bare & Majke

Fotografija 2 sadrži sljedeće postavke:

- Žarišna duljina 24mm
- Ekspozicija 1/250
- Blenda f/2.8
- ISO 3200

Slika 12: Fotografija 2 - Goran Bare & Majke

Fotografija 3 sadrži sljedeće postavke:

- Žarišna duljina 70mm
- Ekspozicija 1/250
- Blenda f/2.8
- ISO 2500

Slika 13: Fotografija 3 - Goran Bare & Majke

Fotografija 4 sadrži sljedeće postavke:

- Žarišna duljina 42mm
- Ekspozicija 1/250
- Blenda f/2.8
- ISO 2500

Slika 14: Fotografija 4 - Goran Bare & Majke

Fotografija 5 sadrži sljedeće postavke:

- Žarišna duljina 70mm
- Ekspozicija 1/125
- Blenda f/2.8
- ISO 2500

Slika 15: Fotografija 5 - Goran Bare & Majke, ŠRC Šalata

5.2. Koncert u klubu - Klub Močvara - Red Fang

Drugi koncert u nizu se održao 22. lipnja 2019. godine. u zagrebačkom klubu Močvara. Bio je to koncert Red Fanga, heavy metal bend iz Portlanda. Koncert se održao u malom prostoru bez photo pita, bez bljeskalice i bez pravila od prve 3 pjesme. Fotografi i publika su bili rame uz rame i atmosfera je ubrzo postala znojava i bez zraka. Osvjetljenje je bilo slabo uz dinamično kretanje benda i publike.

Fotografija 1 sadrži sljedeće postavke:

- Žarišna duljina 31mm
- Ekspozicija 1/250
- Blenda f/2.8
- ISO 4000

Slika 16: Fotografija 1 - Red Fang, Klub Močvara

Fotografija 2 sadrži sljedeće postavke:

- Žarišna duljina 28mm
- Ekspozicija 1/200
- Blenda f/2.8
- ISO 2500

Slika 17: Fotografija 2 - Red Fang, Klub Močvara

Fotografija 3 sadrži sljedeće postavke:

- Žarišna duljina 27mm
- Ekspozicija 1/200
- Blenda f/2.8
- ISO 3200

Slika 18: Fotografija 3 - Red Fang, Klub Močvara

Fotografija 4 sadrži sljedeće postavke:

- Žarišna duljina 24mm
- Ekspozicija 1/125
- Blenda f/2.8
- ISO 6400

Slika 19: Fotografija 4 - Red Fang, Klub Močvara

Fotografija 5 sadrži sljedeće postavke:

- Žarišna duljina 24mm
- Ekspozicija 1/125
- Blenda f/2.8
- ISO 3200

Slika 20: Fotografija 5 - Red Fang, Klub Močvara

5.3. Koncert u dvorani -Tvornica Kulture - Flogging Molly

Treći i posljednji koncert u nizu se održao u zagrebačkoj Tvornici kulture. Bio je to koncert Flogging Mollya, punk-folk benda iz Dublina. Koncert se održao u velikom pogonu koji je bio ispunjen do posljednjeg mjesta. Fotografi su imali svoj *photo pit* s pravilom od prve tri pjesme bez bljeskalice. Osvjetljenje je bilo dobro uz stalno kretanje benda na pozornici. Atmosfera je bila plesna s puno skakanja i veselja.

Fotografija 1 sadrži sljedeće postavke:

- Žarišna duljina 40mm
- Ekspozicija 1/160
- Blenda f/2.8
- ISO 2500

Slika 21: Fotografija 1 - Flogging Molly, Tvornica Kulture

Fotografija 2 sadrži sljedeće postavke:

- Žarišna duljina 40mm
- Ekspozicija 1/200
- Blenda f/2.8
- ISO 3200

Slika 22: Fotografija 2 - Flogging Molly, Tvornica Kulture

Fotografija 3 sadrži sljedeće postavke:

- Žarišna duljina 42mm
- Ekspozicija 1/200
- Blenda f/2.8
- ISO 3200

Slika 23: Fotografija 3 - Flogging Molly, Tvornica Kulture

Fotografija 4 sadrži sljedeće postavke:

- Žarišna duljina 70mm
- Ekspozicija 1/200
- Blenda f/2.8
- ISO 5000

Slika 24: Fotografija 4 - Flogging Molly, Tvornica Kulture

Fotografija 5 sadrži sljedeće postavke:

- Žarišna duljina 86mm
- Ekspozicija 1/160
- Blenda f/2.8
- ISO 6400

Slika 25: Fotografija 5 - Flogging Molly, Tvornica Kulture

6. Zaključak

Koncertna fotografija je vrlo bitan segment kada govorimo o fotografiji u glazbenoj industriji. Ona je proizvod s kojim se dokumentiraju i predstavljaju glazbenici tijekom svojih nastupa. Takva vrsta fotografije može se svrstati u kompleksnije s obzirom na to da nemamo mogućnost kontrole kod portretiranja izvođača, svjetlosnih uvjeta i publike. U ovom završnom radu je prikazan tijek nastajanja fotografije kroz glazbenu revoluciju, aspekti fotografije u glazbenoj industriji i praktični dio koncertne fotografije koji predstavlja tri različita koncerta prema uvjetima fotografiranja. Cilj koncertnih fotografija u praktičnom dijelu je bio da posluže kao materijal za promociju i praćenje koncertnih izvještaja na glazbenom portalu Mixeta. Fotografije su bile primijećene od korisnika društvenih mreža, te i samih izvođača koji su podijelili fotografije na svojoj Facebook stranici. Na taj način je ostvaren cilj ovog rada te u budućnosti fotografije mogu dospjeti do ostalih publikacija i vizualnih prezentacija unutar glazbene industrije.

Skenirana izjava o autorskom radu

|
NACIONALNA
AKADEMIJA
SVEUČILIŠTE
SIEVER
|

Sveučilište
Sjever

+

SVEUČILIŠTE
SIEVER
|

IZJAVA O AUTORSTVU
I
SUGLASNOST ZA JAVNU OBJAVU

Završni/diplomski rad isključivo je autorsko djelo studenta koji je isti izradio te student odgovara za istinitost, izvornost i ispravnost teksta rada. U radu se ne smiju koristiti dijelovi tuđih radova (knjiga, članaka, doktorskih disertacija, magistarskih radova, izvora s interneta, i drugih izvora) bez navođenja izvora i autora navedenih radova. Svi dijelovi tuđih radova moraju biti pravilno navedeni i citirani. Dijelovi tuđih radova koji nisu pravilno citirani, smatraju se plagijatom, odnosno nezakonitim prisvajanjem tuđeg znanstvenog ili stručnoga rada. Sukladno navedenom studenti su dužni potpisati izjavu o autorstvu rada.

Ja, LUKA ANTUNAC (ime i prezime) pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor/ica završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom FOTOGRAFIJA U GLAZBENOJ INDUSTRIJI (upisati naslov) te da u navedenom radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova.

Student/ica:
(upisati ime i prezime)
Luka Antunac
(vlastoručni potpis)

Sukladno Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju završne/diplomske radove sveučilišta su dužna trajno objaviti na javnoj internetskoj bazi sveučilišne knjižnice u sastavu sveučilišta te kopirati u javnu internetsku bazu završnih/diplomskih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Završni radovi istovrsnih umjetničkih studija koji se realiziraju kroz umjetnička ostvarenja objavljuju se na odgovarajući način.

Ja, LUKA ANTUNAC (ime i prezime) neopozivo izjavljujem da sam suglasan/na s javnom objavom završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom FOTOGRAFIJA U GLAZBENOJ INDUSTRIJI (upisati naslov) čiji sam autor/ica.

Student/ica:
(upisati ime i prezime)
Luka Antunac
(vlastoručni potpis)

7. Literatura

- [1] Fotografija, s interneta, 22.09.2020. godine
www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=20254
- [2] Digitalna fotografija, s interneta, 22.09.2020. godine
www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=20254#poglavlje51060
- [3] Milan Fizi: Fotografija, Grafički zavod Hrvatske, 1982.
- [4] Povijest fotografije kroz glazbenu revoluciju, s interneta 23.09.2020. godine
gighive.com/the-buzz/music-photography-history-came-to-life-with-rock-roll/
- [5] Paul Natkin, intervju s koncertnim fotografom, preuzeto s interneta 23.09.2020. godine
instudioonlocation.blogspot.com/2009/02/paul-natkin.html#comment-form
- [6] Jim Marshall, biografija, preuzeto s interneta 24.09.2020. godine
www.jimmarshallphotographyllc.com
- [7] Mick Rock, biografija, preuzeto s interneta 24.09.2020. godine
www.morrisonhotelgallery.com/photographers/gFxp15/Mick-Rock
- [8] Lynn Goldsmith, biografija, preuzeto s interneta 24.09.2020. godine
lynngoldsmith.com/wordpress/bio-cv/
- [9] Annie Leibovitz, biografija, preuzeto s interneta 24.09.2020. godine
www.artnet.com/artists/annie-leibovitz/biography
- [10] Ross Halfin, biografija, preuzeto s interneta 24.09.2020. godine
www.rosshalfin.com/biography
- [11] Aspekti fotografije u glazbenoj industriji, preuzeto s interneta 25.09.2020. godine
www.shutterbug.com/content/photography-music-industry-not-same-old-tune
- [12] Staci A. Spring: Jazz Photography, Art Form and Historic Document, 2006.
- [13] Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2020.
- [14] Koncertna fotografija, preuzeto s interneta 26.09.2020. godine
www.ludvig-designe.com/component/tags/tag/koncertna-fotografija
- [15] G. Matošević, I. Miličić, K. Pletikosa: Portreti, Algebra, Zagreb, 2009.
- [16] J. D. Thomas: Concert and Live Music Photography, Pro Tips from the Pit, Elsevier, 2012.
- [17] M. S. Kurečić, Primjena digitalne fotografije u reprodukcijским medijima, Zagreb, 2015.

8. Popis slika

- Slika 1: Jim Marshall - Jimi Hendrix pali svoju gitaru, Monterey Pop Festival, Monterey, California, 1967.
- Slika 2: Mick Rock - David Bowie kao Ziggy Stardust
- Slika 3: Lynn Goldsmith - Miles Davis, 1989.
- Slika 4: Lynn Goldsmith - Roger Daltrey, 1978.
- Slika 5: Annie Leibovitz - John Lennon i Yoko Ono, The Dakota, New York, 08.12.1980.
- Slika 6: Ross Halfin - Guns N' Roses, fotografiranje za debitantski album "Appetite for Destruction, 1987.
- Slika 7: Primjer portreta
- Slika 8: Primjer foto manipulacije
- Slika 9: Primjer višestruke ekspozicije
- Slika 10: Primjer dokumentarne fotografije
- Slika 11: Fotografija 1 - Goran Bare & Majke
- Slika 12: Fotografija 2 - Goran Bare & Majke
- Slika 13: Fotografija 3 - Goran Bare & Majke
- Slika 14: Fotografija 4 - Goran Bare & Majke
- Slika 15: Fotografija 5 - Goran Bare & Majke
- Slika 16: Fotografija 1 - Red Fang, Klub Močvara
- Slika 17: Fotografija 2 - Red Fang, Klub Močvara
- Slika 18: Fotografija 3 - Red Fang, Klub Močvara
- Slika 19: Fotografija 4 - Red Fang, Klub Močvara
- Slika 20: Fotografija 5 - Red Fang, Klub Močvara
- Slika 21: Fotografija 1 - Flogging Molly, Tvornica Kulture
- Slika 22: Fotografija 2 - Flogging Molly, Tvornica Kulture
- Slika 23: Fotografija 3 - Flogging Molly, Tvornica Kulture
- Slika 24: Fotografija 4 - Flogging Molly, Tvornica Kulture
- Slika 25: Fotografija 5 - Flogging Molly, Tvornica Kulture